Kalataloudelliset näkökulmat hallituksen esityksestä HE 84/2026 vp vesilain muuttamiseksi
“Nollavelvoitelaitokset”

Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen kalatalousviranomainen

Kalastusbiologi Joonas Ikävalko

Maa- ja metsätalousvaliokunnan kokous

29.9.2026

Elinvoimakeskus

Taustaksi

- Vesistön sulkeminen ja patoaminen aiheuttaa lähes poikkeuksetta kalataloudellista haittaa laajoilla vesialueilla
  - Erityisesti vaelluskalakannat ovat kärsineet vesirakentamisesta ja ovat uhanalaisia
- Vesivoimalaitosten luvat ovat pysyviä ja vanhoja
  - Pysyvyys on EU-säännösten vastaista
  - Haaste vesienhoidolle ja kalakantojen turvaamiselle
- Nollavelvoitelaitosten kalatalousmääräyksiä ei voi määrätä jälkikäteen
- Nollavelvoitelaitokset ovat pääsääntöisesti pienitehoisia
  - Kalataloushaitta usein tästä huolimatta merkittävää
  - Lähinnä yksityistä hyötyä omistajilleen
  - Ei merkitystä sähköjärjestelmän tasapainottamisen tai huoltovarmuuden kannalta
  - Haittaa yleiselle edulle ja vesialueiden omistajille
- **Lakimuutos on erittäin tarpeellinen**

Lakiesityksen kalataloudelliset ongelmakohdat

- Luvanhaltijalla oikeus saada korvauksia velvoitteen toimeenpanosta
  - Ei kuulu kalatalousvelvoitteeseen käsitteenä
  - Haittaa lieventävien velvoitteiden toimeenpano kuuluu täysimääräisesti haitan aiheuttajalle
  - Rajoittaa lain toimeenpanoa ja kalataloudellista vaikuttavuutta
  - Voi ohjata toimintaa epätarkoituksenomaisiin velvoitteisiin, kuten istutuksiin tai kalatalousmaksuun
  - Kustannuksia valtiolle
  - Voi lisätä valituskierroksia ja tähän liittyvää viranomaistyötä
- Suuri painoarvo voimalan omaisuuden suojalla
  - Yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen suhteessa muihin vesivoimalaitoksiin ja vesialueen omistajien kalastusoikeuteen
- Voimalaitoksen lunastusmahdollisuutta rajoitettu tarpeettomasti
- Toimeenpano vaatii viranomaisresursseja

Kalatalousviranomaisen esitys

- Lakiesitys palautetaan valmisteluun
- Esityksestä poistetaan korvauksia koskeva säännös VL 3 luvun 21a 3 mom.
- Lakiesitykseen palautetaan mahdollisuus voimalaitoksen lunastamiseen, jos velvoitteen toteutuskustannukset ovat kohtuuttomat ja kalatalousviranomainen katsoo lunastamisen tarkoituksenmukaiseksi
- Em. muutosten jälkeen lakiesitys palautetaan eduskunnalle hyväksyttäväksi